

ЛЕКСИКОГРАФСКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА МНОГОЗНАЧНОСТТА И СИНОНИМИЯТА ПРИ НОВАТА ЛЕКSIKA

Сия Колковска

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
s.kolkovska@ibl.bas.bg

В статията се разглеждат някои особености в лексикографското представяне на неологизмите в академичните неологични речници на българския език. Тези особености са обусловени от спецификата на явленията полисемия и синонимия при този тип лексика. Дискутират се отделни проблеми при лексикографското отразяване на семантичната структура на многозначни нови заемки. Разглеждат се критериите за избор на доминантен синоним в синонимни редове от неологизми.

Ключови думи: неологизми, заемки, полисемия, синонимия, неография

LEXICOGRAPHIC REPRESENTATION OF POLYSEMY AND SYNONYMY WITH RESPECT TO NEW LEXIS

SIA KOLKOVSKA

INSTITUTE FOR BULGARIAN LANGUAGE, BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCE
s.kolkovska@ibl.bas.bg

The paper considers some specific features in the lexicographic representation of neologisms in the academic neology dictionaries of the Bulgarian language. These characteristics are determined by the peculiarities of polysemy and synonymy in this type of lexis. The author discusses some problems in the lexicographic description of the semantic structure of ambiguous new borrowings and outlines the criteria for selection of a dominant synonym in a synonym group of neologisms.

Keywords: neologisms, borrowings, polysemy, synonymy, neography

1. Въведение

Неологичните речници споделят редица особености с общите тълковни речници по отношение на своята микро- и макроструктура, като същевременно спецификата на лексикалните единици, които представят, обуславя и някои различия. Речниците от този тип отразяват названията в първоначалния етап от съществуването им, който е съпътстван от специфични

прояви на някои лексикални явления при тях. Тези прояви са свързани с формирането на семантичната структура на неологизмите и със зараждането на парадигматични отношения при тях. Установява се, че явленията полисемия и синонимия при лексикалните иновации се характеризират с някои особености, които липсват при вече установената лексика. Тези особености от своя страна налагат прилагането на различни решения при речниковото представяне на нововъзникналите лексикални единици. Поради важността на този проблем за лексикографската работа тук ще разгледаме по-детайлно някои проблеми, възникващи при отразяване на многозначните нови заемки и на неологизмите синоними в неологичен речник. Основаваме се на наблюденията си при работата върху два от неологичните речници на българския език, разработени в Секцията за българска лексикология и лексикография към Института за български език: *Речник на новите думи в българския език (от края на XX и първото десетилетие на XXI в.)* (по-нататък РНД/RND 2010) и най-новия *Речник на новите думи в българския език (от първите две десетилетия на XXI в.)* (по-нататък РНДБЕ/RNDBE 2021).

Предварително е необходима уговорката, че поради динамичния характер и неустановеността на новите лексеми и семема някои от разглежданите тук названия са с неизвестни перспективи по отношение на своето по-нататъшно функциониране в българския език и не би могло да се прогнозира дали те ще се установят по-трайно в него.

2. Особенности при представянето на полисемията на заетите неологизми

2.1. Полисемията и нейното лексикографско представяне

Както е известно, полисемията е явление, свързано с наличието на повече от едно значения в семантичната структура на думата. При това съвкупността от тези лексикално-семантични варианти не представлява механичен сбор, а система (Зидарова/Zidarova 2009: 77). В научните изследвания и в лексикографията се прилагат два подхода към полисемията – синхронен и диахронен. Синхронен подход се следва например при описанието на значенията на многозначните думи чрез представяне на типовите отношения между тях чрез модели на вторична номинация (Пернишка/Pernishka 1993: 71). Проява на диахронен подход е анализът на развитието на отделните значения на думата във времето и на семантичната им мотивираност. Според Е. Пернишка установяването на първичността на дадена семема и на вторичността, производността на друга е представяне на полисемията по-скоро в диахронен план (Пернишка/Pernishka 1993: 71).

При описанието на семантичната структура на многозначната дума в речниковата практика се подхожда към тази структура от синхронна гледна точка, с оглед на съвременния ѝ вид, като същевременно присъстват и елементи на диахронен анализ. Той е свързан с установяване на семантичните връзки между отделните значения и производността на едни значения

от други, което намира отражение в представянето на тези семми в определена последователност и използването на квалификаторите *преносно*, *разширено* и *стеснено* като маркери за развитието на дадено вторично значение от друго, първично. В редица случаи, особено при полисемантични думи с богата семантична структура, невинаги е възможно точно да се отрази производността на значенията, но този принцип така или иначе се следва при лексикографското представяне.

2.2. Полисемия при новите заемки и лексикографското ѝ представяне

2.2.1. Полисемия при новите заемки

Известно е, че през последните две десетилетия в контактологията се оформи схващане за заемките, различно от традиционната им трактовка в лексикологията. Заетите лексеми се приемат за лексикални копия, независими от думите прототипи (Алексиева/Aleksieva 2006: 79). Смята се, че те са резултат на езиков контакт и лексикално взаимодействие, при което езикът приемник има активна роля (вж. Трифонова/Trifonova 2012: 9 и сл. и цитираната там литература). Процесите, определяни традиционно като адаптация и асимилация, биват оценявани по нов начин – като когнитивен творчески процес в езика приемник, който изгражда своя елемент в пълна зависимост от конкретната си фонологична, граматична и речникова структура (Ковачева/Kovacheva 2006: 86).

Въпреки че тук използваме традиционния термин заемки, споделяме схващането за тяхното независимо поведение в приемащия език, което има и семантични измерения, свързани със семантичните им промени и интеграцията им в езиковата система.¹ При установяването на заемките в езика приемник при тях много често се оформя семантична структура, различна от тази на думите прототипи, което води до междуезикова асиметрия в плана на съдържание. Както сочи Н. Алексиева, заемките по правило се отклоняват от думите прототипи в езика източник включително и по своята семантика, като се наблюдават няколко типа семантични различия – редуциране на броя на значенията на думата прототип, стесняване или разширяване на отделните значения, развиване на нови значения (Алексиева/Aleksieva 2006: 81–82). Нашите наблюдения потвърждават, че при голяма част от новите заемки протича редуциране на техните значения в сравнение със значенията на прототипите в езика източник (обикновено английския). Независимо от тази редукция немалък брой заети думи в българския език се употребяват с повече от едно значения (съотносими или не със значенията на думите прототипи) още в началния период на своето функциониране. С полисемантична структура са например нови заемки като *биткойн*, *дрон*, *екшън*, *клонинг*, *мапинг*, *пилинг*, *хейтър* и др.

С оглед на пътищата за обособяване на отделните значения на новите заемки (т.е. при разглеждането им в диахронен план) различаваме два случая. В първия случай семантичната структура на заемките включва

както значения, аналогични на значенията на думата прототип, така и развити или модифицирани на българска почва значения. Във втория случай в семантичната структура на заемките присъстват само значения, аналогични на значенията на думата прототип, т.е. само значения, възникнали под чуждо лексикално влияние. Тези значения назоваваме „споделени“ по термина на М. Стаменов (Стаменов/Stamenov 2017: 77).

При заемките, чиято семантична структура включва и развити на българска почва значения, тези значения са резултат от семантичен развой по съществуващите в езика модели на вторична номинация. Те възникват чрез преосмисляне на по-рано появили се семми в семантичната структура на думата и са мотивирани от тях. Например семантичната структура на съществителното *тунинг* включва освен споделеното с думата прототип значение (‘внасяне на подобрения в автомобил с цел усъвършенстване на техническите му свойства, постигане на по-модерен вид и др.’) и развито на българска почва преносно значение с разговорен характер ‘подобрене в изгледа на части от тялото чрез пластична операция, различни козметични процедури и др.’.

По-често новата заемка се използва в речевата практика със значения, аналогични на значенията на думата прототип. Такъв е случаят например с многозначното съществително *биткойн* с две значения: ‘1. Вид децентрализирана система с отворен код за разплащания в интернет. 2. Отделна единица от тази система за разплащане’. Тези значения съответстват на значенията на думата прототип *bitcoin* в английския.² С по-богата семантична структура е и заемката *микс*, при която се оформят три значения: ‘1. Муз. Музикално произведение, създадено чрез смесване на откъси от други записи на инструментални или вокални изпълнения. 2. *Снец*. Съвкупност от стоки, услуги и под. като елементи на производствена, търговска, рекламна или друга дейност. 3. Комбинация от различни съставки, елементи и под.’. Посочените значения са споделени с английската дума прототип *mix*.³

2.2.2. Лексикографско представяне на многозначните нови заемки

При лексикографското представяне на многозначните нови заемки се следват установените в българската лексикография принципи. Различие в някои случаи има в един от етапите при изработването на речниковата статия – при определянето на последователността на отделните значения, която е отражение на връзката между тях. При някои заемки се налага да се търсят специфични решения за установяване на поредността на техните значения. Обикновено това е необходимо при заети лексеми, чиято семантична структура включва само споделени значения с лексемите прототипи. Както се каза, принцип при лексикографското представяне на многозначните думи е подредбата на значенията да отразява семантичната им мотивираност. Споделените значения обаче възникват в един хронологичен срез и не са резултат на естествен вътрешноезиков развой, а са отражение

на семантичната структура на думата прототип. Първоначално между тези семемни отсъстват отношения на мотивираност поради липсата на семантична връзка между тях на българска почва. Отсъствието на свързаност между значенията на такива полисемантични заемки може да създаде известни колебания у лексикографа при определяне на поредността на семемите в речниковата статия.

Какво решение се прилага в такива случаи в лексикографската практика на академичните неологични речници? Най-често се търси семантична връзка между споделените значения в синхронен план, т.е. те се подвеждат към някой от моделите на вторична номинация в езика. Това е възможно, когато са налице две значения, едното от които е конкретно, а другото абстрактно, и между тях може да се установи семантична връзка на домашна почва, която да се съотнесе с моделите на метафоричен или метонимичен пренос.⁴ В този случай лексикографът разграничава първично и вторично значение, понякога квалифицирано и като преносно или разширено.

Например съществителното име *пъзел*, заемка от английски, се дефинира по следния начин в РНД/RND 2010: ‘**1.** Вид игра, която се състои в подреждане на картина или друго изображение при правилно съединяване на нейните части. **2.** *Прен.* Сложен, труден за разрешаване проблем или загадка’. Тук конкретното значение е определено като първично, а абстрактното е маркирано като преносно. По сходен начин са представени съответните значения и в речниковата статия на думата прототип *puzzle* в английския.⁵ При разгледаното по-горе съществително *микс* последователността на представяне на значенията е от по-конкретното значение на думата като музикален термин, следвано от второ специално значение, а като трето е изведено по-абстрактното значение.

По сходен начин се описват и някои споделени значения в полисемантичната структура на нови заемки, първото от които, представено като първично, се отнася към компютърната област, а второто е квалифицирано като преносно или разширено вторично значение. Срв. дефиницията на заемката *формат* в РНД/RND 2010: ‘**1.** *Комп.* Съвкупност от параметри и характеристики за кодиране на информацията във файл, които определят разширението на името на файла. **2.** *Разш.* Форма, начин на представяне или осъществяване на нещо’. По същия начин е представена семантичната структура на глагола *рефрешвам* в РНДБЕ/RNDBE 2021: ‘**1.** *Информ.* *Разш.* Зареждам повторно интернет страница с цел актуализиране на показваната на екрана информация. **2.** *Прен.* Освежавам, обновявам’. Интересно е това, че и при двете нови заемки подредбата на споделените значения е обратна на последователността на съответните значения на думите прототипи в английския. В семантичната структура на думите прототипи *format* и *refresh* компютърните значения са вторични спрямо по-абстрактните значения, посочени в българските речници като разширени или преносни.⁶

Разгледаното лексикографско решение е продиктувано от това, че при новите многозначни заемки се оформя самостоятелна семантична структура в езика приемник като проява на тяхното смислово отдалечаване от думите прототипи. Между споделените значения на заемките се установяват нови отношения на домашна почва и това налага тяхното организиране в речниковата статия по начин, независим от начина, по който е представена семантичната структура на думите прототипи.

3. Особености при представянето на синонимията при неологизмите

3.1. Особености на синонимията при новата лексика

Тук следваме възприетото в българската лексикология схващане за същността на синонимите като „различни по звуков състав думи от една част на речта, свързани от напълно или почти еднакво лексикално значение, което е утвърдено в езика или възниква в определена контекстна ситуация“ (Пернишка/Pernishka 2013: 556). Споделяме по-широкото схващане за типа на лексикалните единици, между които се установяват синонимни отношения, като приемаме, че синоними може да бъдат не само лексеми, но и равностойни на думи многокомпонентни единици и фразеологизми с еднакво или близко значение (Пернишка/Pernishka 2013: 556). Този по-широк подход към синонимията е приложен и при представянето на синонимните отношения на лексикалните иновации в академичните неологични речници на българския език.

Синонимните отношения в неологията се проявяват както между нови названия и общоупотребими думи, така и между нови лексикални единици. Нашето внимание тук е насочено само към синонимните отношения между неологизмите, тъй като тяхното лексикографско представяне изисква специфични решения.

Неологизмите синоними се отличават с редица особености в сравнение със синонимите при утвърдената лексика. Основната причина за тяхната поява е комуникативната необходимост от назоваване на нови понятия, за целите на което се активизират разнообразни номинационни средства. Известно е, че утвърдените синоними представляват лексикално богатство на езика, като те обогатяват изразните му възможности в семантичен и функционално-стилистичен план, разнообразяват изказването в смислово, емоционално или образно-експресивно отношение (Пернишка/Pernishka 2013: 57). При новите названия обаче появата на синоними по-рядко е обусловена от стилистични фактори (каквото е случаят при *велополитай* и разг. *велоченге*, *соларен панел* и разг. *соларка*), а възникването на нови синоними със семантични различия е по-скоро изключение. В по-голямата си част неологизмите синоними са тждествени в смислов и функционално-стилистичен план, т.е. те са абсолютни синоними. Тези названия възникват поради стихийния и спонтанен характер на неоминацията, като често за кратък период се формират два или повече синонима за едно ново понятие, които са конкурентни помежду си. Те образуват динамични синоним-

ни редове, които с времето търпят промяна, като част от членовете може да отпаднат от употреба.

Синонимните редове от неологизми възникват при паралелно прилагане на номинационните техники, прилагани по принцип за създаване на синоними: словопроизводство, образуване на съставни названия, заемане и семантична деривация. Поради засиленото действие на принципа за езикова икономия в българския език често се използва и отсичането на основни като начин за възникването на равнозначни номинации.

Номинационните техники за създаване на неологизми синоними в българския език са разгледани (в съпоставка с чешки) от С. Колковска, Д. Благоева и Б. Нишева (Колковска и др./Kolkovska et al. 2018) и поради това тук ще се спрем съвсем накратко на тях. При част от случаите синонимия възниква при производни думи и сложни названия, образувани с равнозначни словообразователни компоненти (основи, афиксоиди, афикси), напр. при *велостоянка* и *велопаркинг*, *екотуризм* и *биотуризм*, *постистина* и *следистина*, *съфорумник* и *съфорумец*. Многобройни са синонимните редове от съставни названия с компоненти (опорни или подчинени) с еднаква или близка семантика, срв. *умен дом* и *умна къща*, *соларен панел* и *слънчев панел*. Немалък брой от тези редове включват подчинени компоненти *електронен*, *цифров* и *дигитален*, срв. *електронно правосъдие*, *дигитално правосъдие* и *цифрово правосъдие*; *електронен портфейл*, *дигитален портфейл* и *цифров портфейл*. Равнозначност между нови названия възниква и при създаване на названия с отсечен първи компонент (напр. при *ергономична раница* и *ергораница*, *електронен учебник* и *е-учебник*). Едновременното заемане на лексеми и формиране на многокомпонентни названия на домашна почва също води до появата на синоними, напр. *сартъп* и *сартураща компания*, *фейкнюз* и *фалшива новина*. Има и случаи, при които за назоваване на ново понятие се заема лексема и същевременно се формира ново значение на домашна почва: срв. *даунлоудвам* (от английски) и новите значения на глаголите *изтеглям* и *свалям* ('записвам от интернет компютърни програми, аудио- и видеофайлове на твърдия диск или върху външен носител на информация'). Синонимни отношения наблюдаваме и между нови значения, възникнали чрез паралелно преразсъждаване на различни лексеми, срв. новото значение на прилагателните *интелигентен* и *умен* 'който има способност да извършва автономно определени функции, свързан е с интернет и може да се управлява дистанционно през приложение на смартфон, таблет или компютър' (напр. при *интелигентен хладилник* и *умен хладилник*).

В резултат от прилагането на различни номинационни техники и образуването на синонимни названия от един структурен тип, но с различни номинационни признаци, понякога се оформят дълги синонимни редове, напр. при *електронна идентификация*, *дигитална идентификация*, *цифрова идентификация*, *е-идентичност* и *е-идентификация*; *финансов балон*, *икономически балон* и *спекулативен балон*.

3.2. Особенности в лексикографското представяне на неологизмите синоними

Поради отсъствието в повечето случаи на функционално-стилистични различия между неологизмите синоними при тях не са приложими обичайните критерии за определяне на доминантен синоним в синонимния ред, използвани при утвърдената лексика. Поради това се прилагат други критерии, чрез които да се определят представителните синоними, които следва да се тълкуват с описателна дефиниция, като стремежът е тези критерии да почиват на обективна основа.

Основният критерий за определяне на доминантния синоним в синонимни редове от неологизми, прилаган при разработването на академичните неологични речници за българския език, е честотният. Фреквентността на членовете на синонимния ред е обективен показател за различията в тяхното разпространение и степента на утвърждаването им в езика. Тя се установява чрез корпусни подходи, като за тази цел се използва *Лексикографският електронен архив*, разработен в Секцията за българска лексикология и лексикография към Института за български език. Архивът съдържа над 90 000 документа и в него присъстват и значителен брой текстове (периодични издания, художествена литература и др.) от последните две десетилетия (вж. Благоева, Колковска/Blagoeva, Kolkovska 2020), поради което той е надежден източник за определяне на честотата на употреба на неологизмите.

Въз основа на честотните данни синонимите с по-висока фреквентност се представят чрез описателна дефиниция в РНДБЕ/RNDBE 2021, а другите членове на реда се тълкуват чрез препращане към тях. Честотността е надежден критерий при сравнително голямо различие между броя на срещанията на две или повече синонимни нови номинации. Например съставното название *кулинарен туризъм* с 293 срещания в корпуса доминира убедително по честота над синонимите *гастрономически туризъм* (11 срещания), *гастротуризъм* (4 срещания) и *хранителен туризъм* (3 срещания), поради което се посочва като представителен синоним в РНДБЕ/RNDBE 2021. Значително по-високи стойности в честотата на единия синоним в сравнение с тази на останалите членове на реда наблюдаваме и при синонимите *постистина* (74 срещания) и *следистина* (7 срещания), *сурогатна майка* (177 срещания) и *заместваща майка* (20 срещания); *споделена икономика* (78 срещания) и *икономика на сътрудничеството* (4 срещания), *дигитална грамотност* (106 срещания) и *цифрова грамотност* (45 срещания). В други случаи се наблюдава по-малко различие в броя срещания на отделните синоними, като и при тях като представителен се определя синонимът с по-висока фреквентност. Например в синонимния ред *интернет активизъм*, *дигитален активизъм*, *електронен активизъм*, *онлайн активизъм*, *киберактивизъм* най-висока е честотата на първата номинация (10 срещания), което обуславя избора ѝ като представителен синоним.

Има обаче и случаи, при които водещ за определяне на доминантния синоним е друг критерий – необходимостта от формална съгласуваност на доминантните синоними в два реда от синоними, свързани помежду си с определен тип семантични отношения (партиitivност, отношение действие – вършител и др.). Съгласуването при избора на доминантни синоними в тези редове е необходимо, за да се постигне системност в лексикографското описание.

Например синонимните редове *соларен панел*, *слънчев панел*, *солар*, *фотоволтаичен панел*, *фотоволтаик* (със значение ‘устройство, изградено от фотоволтаични клетки, което преобразува слънчевата енергия в електрическа’) и *соларен парк*, *слънчев парк*, *соларна ферма*, *фотоволтаичен парк*, *фотоволтаик* (със значение ‘комплекс от множество инсталации, състоящи се от соларни панели’) назовават понятия, които се намират в партиitivно отношение (соларният панел е част от соларния парк). В първия от посочените синонимни редове доминантен е синонимът *соларен панел* с 577 срещания (следван от *слънчев панел* с 400 срещания). Във втория синонимен ред доминира по употреба неологизмът *слънчев парк* с 319 срещания, следван от съчетанието *соларен парк* с 207 срещания. За да се осигури системност в лексикографското представяне на двата синонимни реда, в РНДБЕ/RNDBE 2021 се посочват съотносими по форма доминантни синоними при тях, а именно – *соларен панел* и *соларен парк* (независимо от това, че *соларен парк* е с по-ниска честота на употреба от *слънчев парк*). Съотносимостта по форма при тези представителни синоними е свързана с общия им първи компонент *соларен*, както и с това, че вторите компоненти (*панел/парк*) отразяват еднотипни номинационни признаци.

Същите основания, насочени към постигане на съгласуване между доминантни синоними в редове от синоними, които са свързани с определени семантични отношения, обуславят избора на доминантен синоним *интернет активист* в реда *интернет активист*, *дигитален активист*, *електронен активист*, *онлайн активист*, *киберактивист*. Синонимите в този ред означават лице, занимаващо се с определена дейност – интернет активизъм. Доминантният синоним *интернет активист* е съотносим в своите два компонента с доминантния синоним *интернет активизъм* в реда от синоними, означаващи самата дейност: *интернет активизъм*, *дигитален активизъм*, *електронен активизъм*, *онлайн активизъм*, *киберактивизъм*.

По-голямо затруднение създават синонимните редове, които са изградени изцяло от неосемантизми. При тях е трудно да се приложи критерият честотност поради невъзможността да се определи броят на срещанията на новите значения. Както е известно, все още не е разработен достатъчно надежден метод за автоматично разпознаване и идентифициране на нови значения в корпусни текстове. При синонимни редове от нови семантизми лексикографът може да разчита на косвени данни за тяхната честотност, като проследи как се проявява този показател при съставните названия, в които

участват думите в съответните значения. Например в синонимния ред, включващ прилагателните *умен* и *интелигентен*, функциониращи в посочените по-горе нови значения, превесът по честота на съставните названия с първи компонент *умен* в сравнение с равнозначните названия с компонент *интелигентен* (вж. Таблица 1) предопределя решението на лексикографа да посочи новото значение на *умен* като доминантен синоним.

словосъчетания с <i>умен</i>	брой срещания	словосъчетания с <i>интелигентен</i>	брой срещания
<i>умен дом</i>	308	<i>интелигентен дом</i>	175
<i>умна къща</i>	102	<i>интелигентна къща</i>	20
<i>умен часовник</i>	120	<i>интелигентен часовник</i>	22
<i>умен хладилник</i>	17	<i>интелигентен хладилник</i>	7
<i>умен контакт</i>	13	<i>интелигентен контакт</i>	2
<i>умен електромер</i>	6	<i>интелигентен електромер</i>	26

Таблица 1. Брой срещания на съставни названия с първи компонент *умен* и *интелигентен*

Поради спецификата на синонимните отношения при новата лексика се налага използването на специфични критерии при определяне на доминантни синоними в синонимния ред – на първо място – честота на употреба, а в случаите, когато се налага – съотносимост на доминантните синоними в определени редове. Чрез прилагането на тези критерии се осигурява по-обективно и точно лексикографското представяне на синонимните редове в неологичните речници.

4. Заключение

Явленията полисемия и синонимия при новата лексика се характеризират с някои особености, които налагат да се използват такива решения при тяхното лексикографско представяне, които се различават от подходите в общите тълковни речници. Установява се, че многозначните нови заемки често формират на домашна почва семантична структура, несъпадаща с тази на думите прототипи, и това трябва да намери адекватно лексикографско отражение в неологичните речници. Дискутират се особеностите на синонимните редове от неологизми, при които за определянето на доминантни синоними се прилагат специфични критерии, различни от прилаганите при общоупотребимата лексика.

Благодарности

Авторката благодаря за подкрепата на Министерството на образованието и науката на Република България по Национална научна програма „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие“, одобрена от РМС № 577 от 17 август 2018 г

БЕЛЕЖКИ / NOTES

¹ Семантичната промяна и семантичната интеграция на някои интернационални заемки в българския език е разгледана от Д. Благоева и С. Колковска (Благоева, Колковска/Blagoeva, Kolkovska 2103: 318 и сл.).

² Срв. с дефиницията на думата в Merriam-Webster Online (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/Bitcoin>).

³ Срв. с дефиницията на думата в Oxford Dictionary Online (<https://www.lexico.com/en/definition/mix>).

⁴ При липсата на каквато и да било семантична връзка би следвало значенията да се представят в рамките на две омонимни лексеми.

⁵ Срв. дефиницията на думата в Oxford Dictionary Online (<https://www.lexico.com/definition/puzzle>).

⁶ Срв. дефинициите на думите *format* и *refresh* в Oxford Dictionary Online <https://www.lexico.com/definition/format>, <https://www.lexico.com/en/definition/refresh>.

ЛИТЕРАТУРА

Алексиева 2006: *Алексиева, Н.* Активната роля на националния език при чуждо лексикално влияние. – В: *Националният език в условията на чужди влияния и глобализация*. София, СУБ, с. 78–83.

Благоева, Колковска 2013: *Благоева, Д., С. Колковска.* Динамика и иновационни процеси в българската лексика в края на ХХ и началото на ХХІ век. – В: *Българска лексикология и фразеология. Т. 1. Българска лексикология*. София, АИ „Проф. М. Дринов“, с. 215–394.

Благоева, Колковска 2020: *Благоева, Д., С. Колковска.* Корпуснобазирани подходи при осъвременяване на лексикографските ресурси. – В: *Słowiańszczyzna dawniej i dziś – język, literatura, kultura. Monografia ze studiów slawistycznych IV*, pod red. A. Kołodziej, E. Tyszkowskiej-Kasprzak, M. Ślawskiej, A. Ursulenko przy współpracy M. Stryzewskej, A. Oleckiej. Wrocław, Oficyna Wydawnicza ATUT, pp. 31–39.

Зидарова 2009: *Зидарова, В.* Лексикология на съвременния български език. Пловдив, Контекст.

Ковачева 2006: *Ковачева, М.* За повишената активност на образувания от типа *ФБР агент* и *фешън творение* от гледна точка на езиковия контакт. – В: *Националният език в условията на чужди влияния и глобализация*. София, СУБ, с. 84–92.

- Колковска и др. 2018: *Колковска, С., Д. Благоева, Б. Нишева*. Синонимни отношения при новата лексика в български и чешки език. – *Български език*, № 3, с. 17–33.
- Пернишка 1993: *Пернишка, Е.* За системността в лексикалната многозначност на съществителните имена. София, Издателство на БАН.
- Пернишка 2013: *Пернишка, Е.* Лексикална семантика. Структурно-семантични особености на българската лексика. – В: *Българска лексикология и фразеология. Т. 1. Българска лексикология*. София, АИ „Проф. М. Дринов“, с. 395–592.
- РНД 2010: *Пернишка, Е., Д. Благоева, С. Колковска*. Речник на новите думи в българския език (от края на ХХ и началото на ХХІ век). София, Наука и изкуство.
- РНДБЕ 2021: *Благоева, Д., С. Колковска, В. Сумрова, А. Атанасова, Цв. Георгиева, Н. Костова, Св. Манова*, Речник на новата лексика в българския език (от първите две десетилетия на ХХІ в.). София, Наука и изкуство.
- Стаменов 2017: *Стаменов, М.* Проблеми на лексикалния състав на българския език след 75 години. – В: *Доклади от Международната юбилейна конференция на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“* (София, 15 – 16 май 2017 година). Част I, с. 70–84.
- Трифонова 2012: *Трифонова, Й.* Динамика в българската и чешката депроприална система в края на ХХ век. Автореферат на дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. София.

REFERENCES

- Aleksieva 2006: *Aleksieva, N.* Aktivnata rolya na natsionalniya ezik pri chuzhdo leksikalno vliyanie. – In: *Natsionalniyat ezik v usloviyata na chuzhdi vliyaniya i globalizatsiya*. Sofia, SUB, s. 78–83.
- Blagoeva, Kolkovska 2013: *Blagoeva, D., S. Kolkovska*. Dinamika i inovatsionni protsesi v balgarskata leksika v kraya na XX i nachaloto na XXI vek. – In: *Balgarska leksikologiya i frazeologiya. T. 1. Balgarska leksikologiya*. Sofia, AI “Prof. M. Drinov”, s. 215–394.
- Blagoeva, Kolkovska 2020: *Blagoeva, D., S. Kolkovska*. Korpusnobazirani podhodi pri osavremenyavane na leksikografskite resursi. – In: *Słowiańszczyzna dawniej i dziś – język, literatura, kultura. Monografia ze studiów slawistycznych IV*, pod red. A. Kołodziej, E. Tyszkowskiej-Kasprzak, M. Ślawnickiej, A. Ursulenko przy współpracy M. Stryszewskiej, A. Oleckiej. Wrocław, Oficyna Wydawnicza ATUT, pp. 31–39.
- Zidarova 2009: *Zidarova, V.* Leksikologiya na savremenniya balgarski ezik. Plovdiv, Kontekst.
- Kovacheva 2006: *Kovacheva, M.* Za povishenata aktivnost na obrazuvaniya ot tipa FBR agent i feshan tvorenie ot gledna tochka na ezikoviya kontakt. – In: *Natsionalniyat ezik v usloviyata na chuzhdi vliyaniya i globalizatsiya*. Sofia, SUB, s. 84–92.

- Kolkovska et al. 2018: *Kolkovska, S., D. Blagoeva, B. Nisheva*. Sinonimni odnosheniya pri novata leksika v balgarski i cheshki ezik. – *Balgarski ezik*, № 3, s. 17–33.
- Pernishka 1993: *Pernishka, E.* Za sistemnostta v leksikalnata mnogoznachnost na sashtestvitelnite imena. Sofia, Izdatelstvo na BAN.
- Pernishka 2013: *Pernishka, E.* Leksikalna semantika. Strukturno-semantichni osobenosti na balgarskata leksika. – In: *Balgarska leksikologiya i frazeologiya. T. 1. Balgarska leksikologiya*. Sofia, AI “Prof. M. Drinov”, s. 395–592.
- RND 2010: *Pernishka, E., D. Blagoeva, S. Kolkovska*. Rechnik na novite dumi v balgarskiya ezik (ot kraya na XX i nachaloto na XXI vek). Sofia, Nauka i izkustvo.
- RNDBE 2021: *Blagoeva, D., S. Kolkovska, A. Atanasova, Tsv. Georgieva, N. Kostova, Sv. Manova, V. Sumrova*. Rechnik na novata leksika v balgarskiya ezik (ot parvite dve desetiletia na XXI v.). Sofia, Nauka i izkustvo.
- Stamenov 2017: *Stamenov, M.* Problemi na leksikalniya sastav na balgarskiya ezik sled 75 godini. – In: *Dokladi ot Mezhdunarodnata yubileyna konferentsiya na Instituta za balgarski ezik “ Prof. Lyubomir Andreychin ”* (Sofia, 15–16 may 2017 godina). Chast I, s. 70–84.
- Trifonova 2012: *Trifonova, Y.* Dinamika v balgarskata i cheshkata deproprialna sistema v kraya na XX vek. Avtoreferat na disertatsiya za prisazhdane na obrazovatelnata i nauchna stepen “doktor”. Sofia.

✉ Проф. д-р Сия Колковска

Секция за българска лексикология и лексикография
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113, София, България

✉ Prof. Sia Kolkovska, PhD

Department of Bulgarian Lexicology and Lexicography
Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences
52 Shipchenski prohod, Bl. 17, Sofia 1113, Bulgaria